

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

לפני: השופט אילן איטח
נציג ציבור עובדים – מר אבי גולן
נציג ציבור מעבידים – מר דב דותן

התובעת: נעה חזי
ע"י ב"כ עו"ד עזרא יצחק

נגד

הנתבעת: תום אבטחה בע"מ ח.פ. 513112888
ע"י ב"כ עו"ד יצחק טאואסי

פסק דין

1. לפנינו תביעת התובעת לתשלום פיצוי, בעיקרו של דבר בשל טענה לאפליה על רקע היותה אשה.

נעיר שתי הערות מקדמיות לענין כתב התביעה:

האחת – הגם שבכתב התביעה יש התייחסות לאי תשלום שכר העבודה עבור הימים הבודדים בהם עבדה התובעת (שלימים שולם באיחור, ולדעת התובעת - לא במלואו), הרי שרכיב זה לא כומת והסעד היחיד שהתבקש בכתב התביעה נוגע למעשה להפליה על רקע מין¹.
השניה - כתב התביעה הופנה כלפי הנתבעת בלבד, רק כארבעה ימים לפני דיון ההוכחות התבקש תיקון כתב התביעה וצירוף עיריית פתח תקוה. בפתח ישיבת ההוכחות הותירה התובעת את הבקשה לשיקול דעת בית הדין וזו נדחתה בשים לעיתוי הגשתה.

המסגרת העובדתית

2. ואלו העובדות העולות מחומר הראיות². יובהר כי גורמים מטעם עיריית פתח תקוה לא העידו בפנינו, ולפיכך – המיוחס להם במסגרת תובענה זו מבוסס על דברי העדים, בעיקר בשיחה מיום 17.10.09 שהתקיימה בין התובעת לבין מר יעקוב ואשר הוקלטה ע"י הנתבעת ותומללה ע"י שני הצדדים³ (להלן – **התמליל**):

¹ רא' גם תאור מהות התביעה.

² מטעם התובעת העידה היא עצמה. מטעם הנתבעת העידו מנהל הנתבעת מר תומר יעקוב, מר דוד פרידמן - מפקח בנתבעת ומר יוסף בן סימון - עובד בנתבעת.

³ מטעמי נוחות, נתבסס על התמלול שנערך על ידי מומחה מטעם התובעת, אם כי בעיקרו של דבר הוא אינו שונה מהותית מהתמלול שנערך ע"י הנתבעת.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

- א. עיריית פתח תקווה החליטה להקים שרות שיטור עירוני, המכונה 'סיירת המושבה'. מנהל הפרוייקט מטעם העירייה היה מר משה קניאס.
- ב. הנתבעת הינה חברה פרטית אשר נבחרה להקים ולהפעיל שירות זה, שכלל, לפחות בתקופה הרלוונטית לתובענה – 6 סיורים רכובים שבוצע ברכב טנדר 4X4 מסוג מיצובישי האנטר (להלן - הרכב) במשך 24 שעות במשמרות, וסיור רגלי אחד בשוק העירוני במשמרת בוקר בלבד⁴.
- בהקשר זה נציין כי מקובלת עלינו עדות התובעת כי בסיור הרגלי היתה רק משמרת אחת (בוקר), שכן בסיום המשמרת לא הוחלפו הסיירים ע"י סיירים אחרים. טענת מר פרידמן בחקירתו הנגדית בענין זה לא הוכחה, ולכל היותר נהיה מוכנים להניח כי היא כוונה לתקופה שמאחרת לתקופה הרלוונטית לתובענה.
- ג. לשם גיוס כח האדם הדרוש פרסמה הנתבעת מודעה (נת/1) לפיה לפרוייקט 'סיירת ביטחון' לעיריית פתח תקווה ולישוב מתן דרושים "סיירים/ות רובאי 05 ומעלה". בעקבות מודעת ה'דרושים' פנתה התובעת, שהיא תושבת העיר פתח תקווה, לנתבעת. בסיכומים טען ב"כ התובעת כי לא מן הנמנע כי התובעת הוטעתה והאישור שנתנה לנת/1, כאשר נשאלה על כך בחקירתה הנגדית הא פרי טעות. אין בידינו לקבל את הטענה.
- ד. התובעת זומנה לראיון עבודה. הראיון התקיים ביום 12.8.2009 במשרדי הנתבעת בכפר סבא עם מר פרידמן. בראיון סיפרה התובעת למר פרידמן כי היא אם חד הורית וכי היא מעוניינת לעבוד במשמרות בוקר בלבד. מר פרידמן הודיע לה כי הדבר אינו מהווה בעיה מבחינת הנתבעת או עיריית פתח תקווה⁵.
- לטענת התובעת, בראיון הקבלה לעבודה אמר לה מר פרידמן כי הסיור הוא אך ורק רכוב. לא שוכנענו לקבל את הטענה, שהרי אין חולק כי התובעת שובצה תחילה רק לסיור הרגלי בשוק ולא נטען ביזמן אמת כי השיבוץ חרג מההסכמות. יחד עם זאת, סביר כי עיקר הדגש בראיון הושם על הסיור הרכוב שהיווה את עיקר העיסוק, והדבר עולה גם מקובץ הנהלים למבצעי הסיור⁶ (להלן – קובץ הנהלים) שעוסק בעיקר בסיור הרכוב.

⁴ ראי' למשל 'דברי המראיין' בטופס קבלת מועמדים לסיירת המושבה – עמ' 3 בנספח ב'1 לתצהיר מר יעקוב.

⁵ עדותו של מר פרידמן בעמוד 22 לפרוטוקול.

⁶ נספח ב' לכתב התביעה.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

במעמד הראיון חתמה התובעת על טפסים שונים⁷ - טופס ראיון ראשוני, קורות חיים, בקשה למעבר קורס הכשרה בסיסי לקבלת רשיון לנשיאת כלי ירייה ארגוני (כולל טופס ראיון לקורס ההכשרה והצהרת בריאות), וכן על הסכם עבודה 'סטנדרטי' לעובדי הנתבעת⁸. במסגרת הליך זה אין לנו צורך להדרש למחלוקת בשאלה האם החתימה על הסכם העבודה נעשתה לאחר שהות מספקת לעיון בו אם לאו, ולטענות אודות אי מתן העתק מהחוזה, זאת מאחר שאין הדבר דרוש להכרעה בתובענה.

ה. רק ביום 11.10.2009 - לגרסת הנתבעת⁹, או 13.10.09 - לגרסת התובעת, החלה התובעת לעבוד בנתבעת. למועד המדויק אין כל חשיבות לעניינו.

לתובעת טענות כנגד הנתבעת על חלופי הזמן שבין קבלתה לעבודה (בסיום הראיון) לבין מועד תחילת העבודה. לטענתה הובטח לה כי תחילת העבודה תהיה תוך שבועיים ומאז הוארך המועד שוב ושוב וכשהיא יושבת בבית באפס מעשה וממתינה לעבודה. התובעת - גם לפי גרסתה היא - הסכימה להמתנה לאחר שמר פרידמן מסר לה כי עדין יש 'מאבקים' בין הנתבעת לבין העירייה, ולא מצאנו כי 'המתנה' זו יכולה כעת ובדיעבד להקים לה זכויות, לפיכך התביעה לפיצוי בגין חודשיים אלו כרכיב נזק עצמאי - נדחית.

ו. בתחילת העבודה נמסר לתובעת קובץ הנהלים. בעיקרו של דבר קובץ הנהלים מנוסח בלשון זכר (למעט אגרת המנכ"ל לעובד בעמ' 17 לקובץ). יחד עם זאת, לא מתוך הניסוח של קובץ הנהלים נסיק מסקנות לעניינו - אם כי יש לקוות שהנתבעת השכילה מאז לעדכן את הניסוח של קובץ הנהלים ברוח אגרת המנכ"ל.

ז. התובעת החלה לעבוד ביחד עם עוד כ - 16 עובדים, שאף הם התקבלו לעבודה בנתבעת בתפקיד של 'סיירים', כאשר התובעת היתה האשה היחידה ביניהם¹⁰.

ח. בשבוע הראשון לעבודה שובצה התובעת אך ורק לסיור רגלי בשוק העירוני (בין השעות 8:00 ל- 16:00). הסיור הרגלי, שלא כמו הרכוב, בוצע בזוגות. ביחד עם התובעת שובץ לסיור ברגלי בשוק עובד שבתחילת העבודה נסע ברכב הסיור וגרם לו נזק ולפיכך נמצא לא כשיר לנהוג בו.

לטענת התובעת, כאשר פנתה לאחראי המשמרת מר גיא נויברג והתענינה מדוע היא לא משובצת לסיור הרכוב אלא אך לסיור הרגלי, השיב לה האחרון לבסוף כי - כך מצטטת התובעת מזכרונה "ישנם אנשים בתוך הפרויקט שלא רוצים לראות אישה נוהגת בג'יפ זה לא נראה טוב ... ושכדאי לך לשכוח מהנושא ...".

⁷ נספחים ב'2 לתצהיר מר יעקוב.

⁸ נספח ב' לתצהירו של מר יעקוב.

⁹ הדבר עולה מתלוש השכר - נספח א' לתצהירו של מר יעקוב.

¹⁰ סעיף 15 לתצהיר התובעת.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

מוסיפה התובעת וטוענת כי היא היחידה מבין הסיירים שהתקבלו לעבודה שנדרשה לעבור מבחן נהיגה על רכב הסיור על מנת לבחון 'התמצאות במרחב'. אין חולק כי במהלך השבוע הראשון לעבודתה עברה התובעת מבחן נהיגה כאמור. המבחן נערך ע"י מר זאב לויך.

ט. במוצאי שבת, ה – 17.10.2009 הגיעה התובעת למפגש "רענון נהיגה" שהתקיים לכל הסיירים. כעולה מעדותה של התובעת ומעדותו של מר פרידמן, התעוררה בעיה בסידור העבודה השבועי בארבע משמרות בוקר של הסיור הרכוב. התובעת ביקשה להשתבץ בהן אך נדחתה על ידי מר פרידמן בתשובה "לא, את לא יכולה"¹¹.

הצדדים חלוקים על משמעות הדברים: לטענת התובעת, מר בן סימון כיוון לפסילתה מלנהוג, כפי שעלה מדברי האחמ"ש; לטענת מר בן סימון בחקירתו הנגדית – הוא כיוון לכך שהתובעת טרם סיימה את 'שרשרת החיול' – לא היתה בעלת רשיון לנשק.

י. נוכח התשובות שקיבלה התובעת היא עמדה על קיום שיחה עם מר יעקוב עוד באותו ערב. ואכן שיחה שכזו התקיימה, ולדברי התובעת – לפי עצה שקיבלה מעורך דינה היא הקליטה את השיחה, וכאמור תוכנה משתקף בתמליל.

יא. על תוכן השיחה לא נרחיב כעת, ונסתפק בכך שהתובעת נענתה לבקשתו של מר יעקוב לעבור מבחן נהיגה נוסף על ידו או על ידי עובד אחר המוסמך אישית מטעמו. סוכם כי מר יעקוב יצור עימה קשר טלפוני בבוקר ויודיע לה באיזו שעה יהא עליה להתייצב על מנת לעבור את אותו מבחן נהיגה.

יב. למחרת בבוקר מר יעקוב לא התקשר לתובעת. מר יעקוב התקשר אל התובעת רק בשעה 21:05. אין חולק כי התובעת לא ענתה לשיחה¹². מאז אותה שיחה שלא נענתה לא היה כל קשר או כל ניסיון לקשר בין הצדדים והתובעת כבר לא התייצבה לעבודה.

יג. ביום 22.10.2009 פנתה התובעת במכתב, באמצעות ב"כ, אל הנתבעת¹³ בטענה שהופלתה מחמת מינה ובדרישה לתשלום פיצויים בסך 100,000 ₪. ביום 15.11.2009 השיבה הנתבעת בכתב לתובעת, באמצעות ב"כ דאז, כי התובעת סירבה לבצע נסיעת מבחן והיא מוזמנת לשוב לעבודתה¹⁴. ביום 8.12.09 הוגשה התובענה הנוכחית.

¹¹ ראו עדות מר בן סימון בעמ' 25 לפרוטוקול ש' 5 – 7.

¹² עדות התובעת בעמוד 6 לפרוטוקול.

¹³ נספח ג' לכתב התביעה.

¹⁴ נספח ד' לכתב התביעה.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

טענות הצדדים

3. לגרסת התובעת, בתמצית, אי שיבוצה לסיור הרכוב הוא מחמת מינה – היותה אישה. רק מטעם זה היא נדרשה לעבור מבחן ראשון ואח"כ נוסף, ובכל מקרה – הנתבעת לא התכוונה, ככל הנראה בשל תפיסותיו של נציג העיריה, להעסיקה בסיור הרכוב. מכאן שלטענתה הופלתה על רקע היותה אישה. לנוכח טענותיה עתרה התובעת לפיצוי כספי בסך 100,000 ₪ מכוח חוק שוויון הזדמנויות בעבודה, תשמ"ח – 1988 (להלן – "חוק שוויון הזדמנויות בעבודה"), בגין אובדן הכנסות, פגיעה בשמה הטוב ועוגמת נפש.
4. לגרסת הנתבעת, התובעת לא הופלתה לרעה מחמת מינה ודין התביעה להדחות. לטענתה, התובעת ביקשה לקבל יחס מועדף, כאשר ניסתה להתחמק ממשימות אשר היו חלק מתפקידה – סיור רגלי בשוק, כי כל הסיירים עוברים מבחן נהיגה ולא רק התובעת, כי לא ניתן היה להעסיק את התובעת בסיור הרכוב, כמאבטחת בודדת, בשל העדר רשיון נשק ואי הסמכתה כרובאית 05.

דין והכרעה

האם התובעת הופלת בשל מינה?

5. סעיף 2 (א) לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה קובע איסור הפליה מחמת מין בין היתר בקבלה לעבודה, בתנאי עבודה, בקידום בעבודה, בהכשרה או השתלמות מקצועית, בפיטורים וכיו"ב. לעניין נטל ההוכחה בדבר הפליה לפי החוק קובע סעיף 9(א) לאמור:

"בתובענה של דורש עבודה או של עובד בשל הפרת הוראות סעיף 2, תהא חובת ההוכחה על המעביד כי פעל שלא בניגוד להוראות סעיף 2 –

- (1) לענין קבלה לעבודה, קידום בעבודה, תנאי עבודה, שליחה להכשרה או השתלמות מקצועית, או תשלום פיצויי פיטורים - אם קבע המעביד לגביהם תנאים או כישורים, ודורש העבודה או העובד, לפי הענין, הוכיחו כי נתקיימו בהם התנאים או הכישורים האמורים;
- (2) לענין פיטורים מהעבודה - אם הוכיח העובד שלא היתה בהתנהגותו או במעשיו סיבה לפיטוריו."

מכאן שהמחוקק מצא לנכון להעביר את נטל הראיה, בכל מקום בו עולה טענה על הפליה ובתנאים מסוימים אל כתפי המעביד, כך שעל המעביד להוכיח כי החלטתו הייתה נקייה משיקולים זרים. הוראתו של המחוקק בדבר "היפוך" הנטל הראיה היא הוראה חשובה ומהותית ליכולתו של אדם מופלה להוכיח את תובענתו ולאכוף את זכויותיו¹⁵.

6. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים ואת הראיות שהוצגו בפנינו שוכנענו כי התובעת לא שובצה לעבודת הסיור הרכוב אך ורק בשל מינה תוך אפלייה פסולה. ואלה טעמינו:

¹⁵ דב"ע (ארצי) נ/129 - 3 שרון פלוטקין - אחים אייזנברג בע"מ, פד"ע לג 481, (1999).

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

7. כאמור טענה התובעת להפליה מחמת היותה אישה, בכך ששובצה לסיור רגלי בשוק בעוד שהעובדים הגברים שובצו לסיור ממונע, ובכך שרק ממנה דרש מר יעקוב כי תעבור מבחן נהיגה (נוסף) לבחינת יכולותיה בנוגע ל"התמצאות במרחב". עדותה היתה מהימנה עלינו. הדברים שיוחסו לאחמ"ש לא נסתרו, והתובעת אפילו לא נחקרה עליהם בחקירה נגדית.

8. גרסתה של התובעת מקבלת תמיכה חד משמעית מהתמליל, וממנה עולה כי הנתבעת עמדה לכאורה¹⁶ בין 'הפטיש לסדן' – מחד גיסא, לכאורה מטעם מנהל הפרוייקט הופעל על הנתבעת לחץ שלא לשבץ נשים לסיור רכוב ומאידך גיסא, הנתבעת מצידה הבינה שיש בכך פסול וניסתה להאבק במצב זה¹⁷. כך או כך, יהיה אשר יהיה מקור ההנחיה – עיריית פתח תקווה, מנהל הפרוייקט או הנתבעת, ברור מתוך התמליל כי התובעת לא שובצה לסיור הרכוב עד לאותו מועד רק מחמת מינה.

בפתח השיחה האמורה אמר יעקוב [בתמליל מופיע כתומר – א.א.], בין היתר, את הדברים הבאים:

"תומר: ... משה קניאס הוא מנהל הפרוייקט, שוביניזם לא שוביניזם... מלחמות שלנו איתו בכוח נשי וכוח גברי אנחנו חושבים שבנות יכולות להיות יותר אחראיות משיקול דעתם יותר משל גברים, מה לעשות, זה מוכח גם. וכל שכן שראויה ויכולה, אלא מה, ברמה של היכולת והאחריות יש לו איזו רצינות הוא בא מרקע מסוים, מהעיר והמשטרה שבת לא יכולה.

נעה:

תומר: רק בשביל לדעת שאת יודעת להסתדר עם אופי העבודה אפילו עם הנסיבות, עם הנהיגה, ההתמצאות. כל הדברים שבאמת בבסיס עצמם לפני נעשה הכשרות ודברים מסובכים, בבסיס את מוסגלת, ייסע איתך מחר אפילו אם יתאפשר או קניאס או יוסף או אחמ"ש.

נעה: מתי? עשו איתי את הפנימי. גיא, הוא אמר שהכל בסדר ואני נוסעת יפה מאוד ועובדה שגבר עלה האוטו ודפק לכם את האוטו ביום הראשון אז אין פה הבדל בין גבר לאישה למרות שיוסף אמר שבחורות הפכו לו את הרכב. יש פה ריח לא טוב של שבוניזם.

תומר: נעה תעשי הפרדה בין מה שאמרת.. (לא מובן) וגם להגיד את המילה הזו בפנייך שבוניזם.. הייתה לנו מלחמה בתחילת הפרוייקט, קניאס לא רוצה ככה וככה, לא רוצה אנשים בני 60. אז התפרשנו אמרו אנשים בני 40-45," (עמוד 1 לתמליל ש' 5 - 24);

ובהמשך:

"נעה: אז תנו לי להוכיח אל תשימו אותי 8 שע' בשוק. זו באמת אפליה פה.

תומר: תקשיבי יקירתי, אנחנו לא מתכוונים, אני ודודי נלחמנו שלא יהיה דבר כזה פסילה של נשים, לא בגלל השוביניזם, אני העסקתי בנות בחברה שהן ראויות ויכולות לבצע דברים

¹⁶ משהעירייה או מי מטעמה לא היו צד להליך איננו רוצים לקבוע מסמרות כי המיוחס לה הוא אכן מה שהיה.
¹⁷ מהתמליל עולה לכאורה כי נעשתה אפליה נוספת מטעמי גיל והנתבעת נאלצה "להתפשר" על גיל 40 – 45 (עמ' 1 ש' 23 – 25).

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

כי הם באמת, המשמעת שלהם ולא נדבר על רצון גדול יותר להוכיח מבן אדם שעושה שטות." (עמוד 2 לתמליל ש' 23 - 26);

נוכח דרישת מר יעקוב לביצוע מבחן נהיגה שאלה אותן התובעת מדוע מבחן נהיגה כזה לא נעשה לגברים, וכך השיב לה מר יעקוב:

"תומר: אני אגיד לך למה, זה שלא עשינו א' זה לא אומר שזה נכון, ב' היו אנשים שדודי הביא אותם חשב שיש להם יכולות טובות וזה לא על סמך מידע מוקדם, אלא על סמך נבואה." (עמוד 3 לתמליל ש' 17 - 19);

בהמשך הסביר מר יעקוב כי הרכב גדול ויש לבחון את יכולתו של הנהג, ללא קשר לזהותו המינית, לנהוג בו. וכאשר נשאל מדוע לא בוצע מבחן נהיגה ליתר הסיירים השיב:

"תומר: אני בהחלטה שלי ולא של יוסף וקניאס, כל בן אדם ואני אשתדל לאכוף את זה, זה לא נאכף בהתחלה, יכול להיות שנעשה את זה בהמשך בשביל למנוע התפרעויות. כל בן אדם. נעה: למה לא עשיתם את זה בהתחלה? תומר: את צודקת. אין בעיה, אנחנו מסתכלים קדימה, את צודקת, כל בן אדם, אולי נעשה את זה השבוע.. כל בן אדם שכרגע עובד במערכת ורוצה להיקלט יעשה נסיעת מבחן החל ממחר." (עמוד 7 לתמליל ש' 17 - 25);

בהמשך הסביר מר יעקוב את 'הפער' בינו לבין מנהל הפרוייקט:

".... אני לא רוצה בפרוייקט הזה ילדים, זה הויכוח שלי עם קניאס, אל תאמיני לכל מה שקניאס אומר לך, זה הויכוח שלי איתו, הוא יכול לספר שהוא רוצה בנות, מה לעשות הוא אמר אני לא רוצה בנות. יש לי חדשות בשבילך יש דברים שאת לא יודעת" (עמוד 4 לתמליל ש' 1 - 4);

וכן: "... אני אומר לך באחריות, ישבתי מול קניאס במשרד, באישור שלו, הוא לא מתבייש להגיד את זה ואני לא מכפיש את שמו אין בעיה שתגיד שאני אמרתי את זה, קניאס נתן אולטימטום בפרוייקט שהוא אמר על הקורות חיים שהוא לא רוצה אישה," (עמוד 5 לתמליל ש' 11 - 14);

כאשר שאלה התובעת את מר יעקוב מי קובע בעין זה הוא השיב:

"תומר: אנחנו עושים את זה בתיאום, זה מצב פוליטי עדין, בתיאום. ... כרגע, נכון לעכשיו, ... השבוע הזה נפלת קורבן.

נעה:

תומר: ... אני בא ואומר תני לי את הצ'אנס לעשות לך את מה שבאמת צריך להבחן כדי שנוכל לשים את החותמת ולהגיד, אדון קניאס זה שאתה מספר לה סיפורים פנים אל פנים ומאחורי הגב אתה אומר שאסור, זה נגמר, אני שם עליה את הידיים שלי, פיקס. אפשר לקחת משמרות, לתת לה סמכות, לתת לה אחריות." (עמוד 5 לתמליל ש' 16 - 24)

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

בהמשך התנצל מר יעקוב על מה שקרה, והשיב לתובעת שתהתה אם 'הציוד' הוא של הנתבעת אז מה זה מענינה של העירייה ש'בחורה' נוהגת ברכב ועלולה לפגוע בו, כי מנהל הפרוייקט "דואג לתדמית כי הוא מה שנקרא מייצג את העירייה והוא רוצה שהעירייה כאילו יעבדו, סיירים פחים ואיך שתקראי לזה" (עמ' 6 לתמליל ש' 7 – 9)

בסוף השיחה סוכם כאמור כי התובעת תמתין למחרת בבוקר לזימון למבחן נהיגה נוסף.

9. בחקירתו הנגדית ניסה מר יעקוב לבטל את המשתמע מהתמליל תוך שהוא טוען שהוא הסתמך על מידע שהתובעת מסרה לו באותה ישיבה. נודה על האמת, שלא ירדנו לסוף דעתו של מר יעקוב. בסעיף 25 א' לכתב ההגנה נטען במפורש כי הנתבעת ניהלה מאבק בעירייה "במטרה מוצהרת לקבל נשים לעבודה". בכל אופן אנו דוחים את הסבריו בדיעבד. מהתמליל עולה חד משמעית שהתובעת הופלתה מחמת מינה: לא שובצה לסיור הרכוב כי היא אישה, נדרשה למבחן נהיגה שלא כמו יתר הסיירים כי היא אישה, נדרשה למבחן נהיגה נוסף ומיוחד – עם מר יעקוב או מי מטעמו, שנועד להכריע את עמדתו של מנהל הפרוייקט ו'לסתום' את טענותיו. אמנם, עיון בקובץ הנהלים מעלה כי ההוראה הראשונה כוונה לכך שנהיגה ברכב מחייבת היתר מיוחד מהנתבעת ולא די ברשיון נהיגה. אך כאמור, הנתבעת כלל לא הוכיחה כי הוראה זו נאכפה כלפי הסיירים הגברים.

לתצהירו צרף מר יעקוב אישורים שניתנו ביום 13.10.09 לשניים מהסיירים – מר זאב לויין (שערך לתובעת מבחן נהיגה) ומר ישעיהו בנימין¹⁸. אלא שדווקא, אישורים אלה מחזקים את טענת התובעת, שכן הם מלמדים שלא לכל הסיירים נערך מבחן נהיגה כאמור. שהרי לו כך היה הדבר היתה הנתבעת מצרפת את ההעתיקים של האישורים של כלל העובדים הגברים באותה עת. אי צירופם אומר דרשני. אולם גם אם נניח לטובת הנתבעת שיש באישורים אלו כדי להראות שהתובעת לא הופלתה במבחן הנהיגה הראשון, עדיין אין בהם כדי לאיין את דרישת הנתבעת שהתובעת תעבור מבחן נהיגה שני.

זה המקום לציין כי נהיה מוכנים להניח, מאחר ולא הוכח ההפוך, כי הרצון להעביר את התובעת 'מבחן נהיגה' לא נבע מתוך כוונה להכשילה באותו מבחן אלא אך לתת גושפנקא לטענה אודות יכולותיה של התובעת.

10. הנתבעת הפנתה לכך שלפי הסכם העבודה ניתן היה לשבץ את התובעת לכל תפקיד¹⁹ וכי אין לקבל את טענתה כי הובטח לה אך ורק תפקיד הסיור הרכוב. הנתבעת צודקת בטענתה זו, אלא שאין בכך ולא כלום. שכן, השאלה אינה האם יכולה היתה הנתבעת לשבץ את התובעת לכל תפקיד או האם היא היתה חייבת אם לאו לשבץ את התובעת לסיור הרכוב. השאלה היא מדוע לא שובצה התובעת לסיור הרכוב ומדוע היא נדרשה למבחני נהיגה – הראשון והנוסף. מתוך

¹⁸ נספח ב'3 לתצהיר מר יעקוב.

¹⁹ סעיף 1.1. ד. להסכם העבודה.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

התמליל עולה חד משמעית כי הסיבה לשני אלה היא היותה אישה והצורך בהסמכה מיוחדת שתניח את דעתו של מנהל הפרוייקט לכך שאישה, כך ממש !!!, תנהג ברכב הסיור.

11. עוד טענה הנתבעת כי זימונה לרענון נהגים במוצ"ש, 17.10.09, מלמד שלא היתה כוונה של הנתבעת להפלות את התובעת. גם אם נניח כי הנתבעת שלא בטובתה נאלצה להסכים לתכתיבים וכי היא מעצמה לא התכוונה להפלות את התובעת, עדי ב'שורה התחתונה' – התובעת לא שובצה לסיור הרכוב ונדרשה למבחני נהיגה אך מחמת היותה אישה ובכך יש הפליה – תהיה אשר תהיה כוונת הנתבעת.

12. הנתבעת נאחזה בכך שהיא קיבלה לשורותיה נשים והן הועסקו בסיור רכוב. אין בכך ולא כלום. ראשית, נשים אלו התקבלו לעבודה בנתבעת רק בשנת 2010, זאת לאחר שהתובעת הגישה תביעתה נגד הנתבעת (טפסי אישור נהיגה ברכבי סירת לגבי אותן עובדות²⁰ הם מהתאריכים 1.1.2010, 21.3.2010 ו- 6.7.201). יצויין בהקשר זה כי לעובדות מורן גפני ושירי בן יוסף נערך רענון הנהיגה על ידי העובד זאב לוי, אותו עובד שערך גם לתובעת את מבדק הנהיגה; שנית, הקובע הוא מה ארע עם התובעת ולא מה נעשה עם נשים אחרות במועד מאוחר יותר.

13. עוד טוענת הנתבעת כי התובעת לא שובצה לסיור הרכוב בשל מגבלת השעות שלה – עבודת בוקר בלבד, בעוד שבתחילת הפרוייקט הועסקו הסיירים במשמרות של 12 שעות בשל מצוקת כח אדם. טענה זו דינה להדחות: ראשית, בגרסתו של מר יעקוב אין זכר לקשר הסיבתי בין מגבלת השעות של התובעת לבין שיבוצה הסיור הרגלי בלבד. לו זה היה השיקול מה היה רלוונטי 'מבחן הנהיגה הנוסף'. יתרה מזאת, כבר בתחילת השיחה עלה ענין הגבלה, ואף על כן לא 'נאחז' בכך מר יעקוב; שנית, טענה זו לא מוזכרת במכתב התשובה של הנתבעת למכתב ב"כ התובעת. שם הטענה היתה כי התובעת סרבה למבחן הנהיגה הנוסף; שלישית, לא מצאנו בכתב ההגנה טענה כי הסיבה לאי השיבוץ בסיור הרכוב היא מגבלת שעות של התובעת.

14. טענה נוספת שהעלתה הנתבעת היתה שהתובעת לא יכולה היתה להיות משובצת בסיור רכוב מאחר ולא היתה בעלת הסמכה של רובאי 5, כנדרש במודעת הדרושים. דין הטענה להדחות:

ראשית, גרסתו של מר פרידמן בחקירתו הנגדית, כי במהלך ראיון העבודה התובעת "טענה שיש לה רובאי 5" לא הוכחה בפנינו. לגרסת התובעת²¹ היא מעולם לא נדרשה על ידי מי מטעם הנתבעת להמציא אישור על רובאי 5 ואף עיון בטפסים שמלאה במהלך ראיון העבודה מלמד כי היא לא טענה כי בידיה אישור על רובאי 5. באחד הטפסים שמלאה נכתב "רובאי 2 (?)".

²⁰ נספח ה' לתצהירו של מר תומר יעקוב.

²¹ עמודים 4 ו-9 לפרוטוקול.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

ובטופס אחר מלאה סימן שאלה בלבד בתיבה המתייחסת לרובאי שיש לה²². באותם טפסים שמלאה התובעת אין כל דרישה או הערה כי על העובד להמציא אישור על רובאי 5. בחקירתו הנגדית העיד מר פרידמן²³:

"ת: אני כתבתי רובאי 02 היא טענה רובאי 5 והיא היתה (אמורה) להביא. לשאלתך ה- '02' הוא לא כתב ידי.

ש: מי כתב את זה?

ת: לא אני כנראה שהתובעת

ש: מי כתב סימן שאלה?

ת: זה לא כתב יד שלי אני לא ממלא את הטופס הזה."

איננו מקבלים את גרסתו של מר פרידמן, לפיה טענה התובעת כי בידיה אישור על רובאי 5, שהרי אילו אכן טענה כך בפניו התובעת – מדוע בחרה דווקא לכתוב "רובאי 2"? ? אנו סבורים כי הטופס שבו צויין "רובאי 2" מחזק את גרסת התובעת כי לא נדרשה ולא הבטיחה להמציא כל אישור על רובאי 5.

שנית, אמנם לטענת מר יעקוב²⁴, בחוזה ההתקשרות בין הנתבעת לבין עיריית פתח תקווה נקבע כי אישור רובאי 5 הינו תנאי להעסקת עובד בתפקיד סייר אולם הנתבעת לא הציגה את הסכם התקשרותה עם עיריית פתח תקווה התומך בטענתה זו. מר יעקוב העיד בחקירתו הנגדית, כי לפי חוזה ההתקשרות בין הנתבעת לבין העירייה, הנתבעת אינה רשאית להעסיק עובד ללא אישור רובאי 5 גם לא בתפקיד של סייר רגלי בשוק. בהמשך חקירתו הנגדית סייג מר יעקוב את דבריו כשהעיד²⁵ "בפועל קיבלנו אישור, עבור עובדים ולא רק עבור התובעת, או שאיבדו את תעודת השחרור או שאין להם באותו רגע לעשות סיור ברגל" אם כי הבהיר כי מדובר "לתקופת ביניים ועד שמי שצריך להמציא את תעודת השחרור שמהווה אסמכתא לכל דבר ועניין המידע על היותו 05 ומעלה."

אולם בהמשך עדותו מסר גרסה נוספת לפיה:

ש: אם אין לה רובאי 5 היא לא יכולה להתקבל לעבודה?

ת: וזאת למעט אם יש אישור של העירייה. יש מצבים שהעירייה עושה 'הנחות' לקבלן. וזה פרטי לגבי עובד מסויים כזה או אחר.

ש: אם קניאס היה אומר שהוא מקבל את התובעת אז אין בעיה?

ת: כן."

²² נספחים 2 לתצהירו של מר יעקוב.

²³ עמוד 20 לפרוטוקול.

²⁴ עמוד 12 לפרוטוקול.

²⁵ עמודים 12, 13 לפרוטוקול.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

יתרה מזאת, מנספח ב'1 לתצהיר מר יעקוב עולה כי העובדת הנזכרת שם התקבלה לתפקיד של סיור רכוב למרות שלא היתה בעלת הסמכה של רובאי 05 אלא רובאי 03²⁶. משמע אין מדובר ב'תנאי בלתו'.

שלישית, אין חולק כי בפועל התקבלה התובעת לעבודה ללא שהודיעו לה כי עבודתה תהיה מוגבלת בצורה זו או אחרת. אמנם בתצהירו מסר מר פרידמן²⁷ "לא נאמר לתובעת כי היא התקבלה לעבודה אלא ביקשנו ממנה להשלים מסמכים ובכללם הצהרת בריאות חתומה ע"י רופא ואישור כי קיים בידה אישור צבאי – רובאי 5 המעיד על תקפיד לחימה" אולם בחקירתו הנגדית חזר בו מגרסה זו כשהעיד²⁸ "היא התקבלה לעבודה. למה לא התקבלה לעבודה? היא עבדה." ואף מר יעקוב מסר בתצהירו²⁹ "בפועל התקבלה לעבודה למרות שלא המציאה תעודת רובאי 5 – כדרישות העירייה."

רביעית וזה העיקר, בשיחה המוקלטת בין מר יעקוב לבין התובעת, שהתקיימה במוצאי שבת ואשר בה דרש מר יעקוב מהתובעת כי תעבור מבחן נהיגה נוסף לא ציין מר יעקוב בפני התובעת את העובדה כי לא הציגה אישור על רובאי 5 כסיבה המגבילה אותה מלבצע עבודתה כסייר ממונע. הוא הדין לגבי כתב ההגנה ולגבי תצהירו של מר יעקוב. בתצהירו, ענין הרובאי נזכר רק בהקשר של העיכוב בתחילת ההעסקה.

15. בסיכומיה העלתה הנתבעת טענה לפיה לא היה לתובעת אישור לנשיאת נשק – גורם אשר אף הוא הגביל את התובעת מלבצע סיורים ממונעים. איננו מקבלים טענה זו. התובעת אמנם אישרה בעדותה כי היה ידוע לה כי יש צורך בנשק לצורך ביצוע תפקידה בנתבעת, אולם בניגוד לטענת הנתבעת בסיכומיה³⁰, לא העידה התובעת כי הנשק נדרש רק לסיור הממונע שכן בחקירתה הנגדית השיבה בחיוב לשאלה³¹ "ידעת שצריך נשק לביצוע עבודה של סיור, כל סיור?". התובעת מלאה את הטופס הנדרש לצורך יציאה לקורס הכשרה בסיסי לנשיאת נשק³² והנתבעת לא העלתה כל טענה של ממש אשר היה בה כדי להגביל את התובעת מלצאת לקורס זה ומלשאת נשק. זוהי טענה שהועלתה כ'מקצה שיפורים' ודינה להדחות.

16. בסיכומיה העלתה התובעת טענה נוספת, לפיה הופלתה גם בנוגע לגובה השכר ששולם לה אולם טענה זו מהווה הרחבת חזית.

²⁶ ראו הפרטים בחלקו העליון של טופס קבלת מועמדים לסיירת המושבה.

²⁷ סעיף 5 לתצהירו.

²⁸ עמוד 21 לפרוטוקול.

²⁹ סעיף 3 לתצהירו של מר תומר יעקוב.

³⁰ סעיף 14 ה לסיכומי הנתבעת.

³¹ עדותה בעמוד 9 לפרוטוקול.

³² נספח ב'2 לתצהירו של מר יעקוב.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

הסעד

17. משגגענו למסקנה כי התובעת הופלתה בשיבוצה לסיור הרגלי בלבד ובדרישה למבחן נהיגה אך מחמת מינה עולה שאלת הסעד לו היא זכאית.

18. תחילה ראוי להעיר שלוש הערות מקדמיות: האחת, אין בעובדה שהתובעת לא ענתה לשיחת הטלפון של מר יעקוב בערבו של יום המחרת ולא כלום. הסכמתה להמשך ההפליה (ביצוע המבחן הנוסף) הוגבלה בזמן ואין לבוא אליה בטרזניה שהיא לא הסכימה להמשיך במצב של הפליה. כמו כן, ממילא הקובע אינו מה ארע באותו מועד ואם היתה הנתבעת מתקנת את ההפליה. הקובע הוא שעד אז הופלתה התובעת מחמת מינה; השניה, בסיכומים טען ב"כ התובעת כי התובעת פוטרה שלא כדין. דין טענה זו להדחות בהיותה הרחבת חזית ובבחינת טענה שלא בא זיכרה בכתב התביעה והן לגופו של ענין – התובעת לא פוטרה, אלא התפטרה (ובצדק) מן העבודה.

19. התובעת תבעה פיצויים מכוח חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה וכן בגין אובדן הכנסה של חודשיים שבהם המתנינה למועד תחילת העובדה, אובדן הכנסה עתידית, פגיעה בשמה הטוב ועוגמת נפש. בסה"כ תבעה התובעת פיצוי בסך של 100,000 ₪.

20. התובעת לא הוכיחה נזקים ממוניים, ולפיכך נותרנו על היכולת לפסוק פיצוי בגין נזק לא ממוני, ובכלל זה 'עגמת הנפש'³³.

21. אפליה מחמת מין, הינה תופעה חברתית שלילית שיש לעשות מאמץ על מנת לעקרה מהשורש³⁴. איסור האפליה נובע לא רק מהוראות חוק השוויון אלא גם מעקרון השוויון הכללי שהינו חלק משיטתנו המשפטית ומחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו³⁵. סעיף 10 לחוק מאפשר לבית הדין לפסוק פיצויים בגין הפרת הוראות חוק השוויון, אף אם לא נגרם נזק של ממון, בשיעור שיראה לו בנסיבות העניין (ההגבלה המתמייחסת להטרדה מינית אינה חלה בעניננו – אך היא יכולה לשמש אמת מידה). כבר נקבע כי תכליתו של הפיצוי מכוח החוק היא בין היתר עונשית והרתעתית. וכפי שנפסק בעניין פלוטקין הנ"ל:

"מטרות הפיצוי הן שתיים: פיצוי על נזק ממשי ופיצוי עונשי. מטרתנו בפסיקת פיצויים היא במקרה זה לחנך את המשיבה ואת ציבור המעבידים כולו על מנת להשיג את המטרה הסופית של התנהגות שאינה מפלה כנגד פרטים ואינה ניזונה מסטריאוטיפים. לשם כך על הפיצויים להיות אפקטיביים... על מנת להחדיר את הערכים לציבור המעבידים, הדרך היא סנקציה עונשית כואבת... בשוקלנו את

³³ על מהות הפיצויים ללא הוכחת נזק ראו: ע"ע (ארצלי) 33680-08-10 דיזינגוף קלאב בע"מ-מועדון שייפ דיזינגוף - יעקב זואילי, (2011);

³⁴ בג"צ 104/87 נבו נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח', פ"ד מד (4) 749; בג"צ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט (4) 94; בג"צ 6845/00 ניב נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח', פ"ד נו (6) 764.

³⁵ א' ברק, פרשנות במשפט, כרך שלישי, ע' 423.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

תכליתו של חוק שוויון הזדמנויות בעבודה מתקבל על הדעת, על פי תכליתו, שבסעיף האמור התכוון המחוקק גם לפיצויים עונשיים, מעבר לפיצויים על נזק שניתן להערכה".

ובעניין הומסנטר³⁶:

"מכח חוק שוויון הזדמנויות יכול בית הדין לפסוק פיצוי בשיעור שייראה לו בנסיבות הענין, אף אם לא נגרם נזק של ממון.

פיצוי כזה הוא בעל פן הרתעתי – עונשי – חינוכי, מעבר לפיצוי על נזק הניתן להערכה. ברי, כי חוק שוויון הזדמנויות, על הסעדים הקבועים בו, בא להזהיר מפני חומרתה של האפליה ולהבטיח הגנה משפטית באמצעות פסיקת פיצויים אפקטיביים".

22. האפליה שחוותה התובעת היתה חמורה ולא בכדי היא תארה את תחושה ההשפלה והבזיון. קל וחומר משהתובעת ציפתה למשרתה במשך חודשיים ימים. ההפליה שחוותה התובעת נעוצה עמוקות בסטריאוטיפ המגדרי³⁷. מצער לגלות שבתקופה בה נשים משרתות כטייסות, כלוחמות, כמאבטחות מגלות את יכולותיהן וכישוריהן בכל שדה ושדה חברתי, עדין נמצאים להם 'כיסי עבר' חשוכים (ומעטים יש לקוות) שמקומם לא יכירם בחברה בת תרבות. על בתי הדין לפעול למיגור אפליה שכזו, ועל מנת להשיג מטרה זו יש להכביד את שיעור הפיצוי, על מנת לעקר את הכדאיות שבביצוע העוולה³⁸. מקרה זה מלמד, כי התכליות שהעומדות ביסוד הצורך בהכבדת הענישה שרירות וקיימות ולא נס ליחן. במקרה זה נהיה מוכנים להניח כי האפליה שנקטה הנתבעת היתה פרי 'אילוך' מצד ה'לקוח' ולא פרי כוונתה המקורית היא. אלא שבכל הכבוד, איננו סבורים שיש בכך משום 'נסיבה מקלה'. שכן, עולה מהתמליל שמר יעקוב היה מודע לפסול שבתכתיב ה'לקוח' – הנתבעת שביקשה למקסם את רווחיה לא יכולה להסתתר קיומו של 'תכתיב'. מצופה ממנה שלא לשתף פעולה אך לשם השאת רווחים, ואם שיתפה פעולה כי הרווח שבעיסקה עם הלקוח 'קרץ' לה, לא יהיה בכך משום נסיבה מקלה.

בנסיבות הענין אנו סבורים כי יש לחייב את הנתבעת לשלם לתובעת פיצוי בשיעור של 55,000 ₪, נכון למועד הגשת התביעה.

סוף דבר

23. בתוך 30 יום מקבלת פסק הדין תשלם הנתבעת לתובעת פיצוי בסך של 55,000 ₪, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק ממועד הגשת התביעה (8.12.09) ועד למועד התשלום בפועל.

³⁶ ע"ע (ארצי) 1156/04 הומסנטר (עשה זאת בעצמך) בע"מ - אורית גורן, (2007); בג"צ 1758/11 אורית גורן נ' הום סנטר (עשה זאת בעצמך) בע"מ, (17.5.12).

³⁷ השוו: ע"ע (ארצי) 627/06 אורלי מורי - מ.ד.פ ילו בע"מ, (2008), וכן: ענין אורית גורן.

³⁸ השוו ענין שרון פלוטקין.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

תע"א 11989-09

24. בנוסף, תשלם הנתבעת לתובעת הוצאות משפט בסך של 3,000 ₪ ושכן שכ"ט עו"ד בסך של 12,000 ₪. הוצאות אלה ישולמו תוך 30 ימים ממועד קבלת פסק הדין, שאם לא כן ישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק ממועד מתן פסק הדין ועד למועד התשלום בפועל.

על פסק הדין ניתן לערער בזכות בפני בית הדין הארצי לעבודה בירושלים. הודעת ערעור יש להגיש לבית הדין הארצי תוך 30 ימים ממועד קבלת פסק הדין.

ניתן היום, יח אלול תשע"ב, 5 ספטמבר 2012, בהעדר הצדדים.

נציג ציבור מעבידים
מר דב דותן

אילן איטח, שופט

נציג ציבור עובדים
מר אבי גולן